

30. 06. 2020

1-D/1751/2020

W P Ł Y N Ę Ł O

Lublin, dnia 26 czerwca 2020 roku

Dr hab. Rafał Sura, prof. KUL

Instytut Nauk Prawnych

Katolicki Uniwersytet Lubelski Jana Pawła II w Lublinie

Szanowny Pani

Dr hab. Ewelina Cała – Wacinkiewicz, Prof. US

Dyrektor Instytutu Nauk Prawnych

Uniwersytet Szczeciński

Zgodnie z decyzją Rady Naukowej Instytutu Nauk Prawnych Uniwersytetu Szczecińskiego z dnia 30 kwietnia 2020 r. oraz pismem Pani Dyrektor z dnia 6 maja 2020 r., w załączeniu przedstawiam recenzję rozprawy doktorskiej Pana mgra Bogumiła Ciborskiego pt. *Niezależność Narodowego Banku Polskiego w perspektywie uczestnictwa w Unii Gospodarczej i Walutowej*, przygotowanej pod kierunkiem Ks. dr hab. Tadeusza Stanisławskiego, prof. UZ.

Przedmiot Recenzji	Recenzja rozprawy doktorskiej Pana mgra Bogumiła Ciborskiego pt. <i>Niezależność Narodowego Banku Polskiego w perspektywie uczestnictwa w Unii Gospodarczej i Walutowej</i> przygotowanej pod kierunkiem Ks. dr hab. Tadeusza Stanisławskiego, prof. UZ.
Autor recenzji	Dr hab. Rafał Sura, prof. KUL Instytut Nauk Prawnych Katolicki Uniwersytet Lubelski Jana Pawła II w Lublinie
Podstawa formalno- prawna sporządzenia recenzji	Uchwała Rady Naukowej Instytutu Nauk Prawnych Uniwersytetu Szczecińskiego z dnia 30 kwietnia 2020 r., art. 13 ustawy z dnia 14 marca 2003 r. o stopniach naukowych i tytule naukowym oraz o stopniach i tytule w zakresie sztuki (t.j. Dz. U. z 2017 r., poz. 1789) oraz rozporządzenie Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z dnia 19 stycznia 2018 r. w sprawie szczegółowego trybu i warunków przeprowadzania czynności w przewodzie doktorskim, w postępowaniu habilitacyjnym oraz w postępowaniu o nadanie tytułu profesora (Dz. U. z 2018 r., poz. 261)
Miejscowość i data	Lublin 26 czerwca 2020 r.

I. Formalne aspekty recenzji.

W recenzji uwzględniono dyspozycję § 6 rozporządzenia Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z dnia 19 stycznia 2018 r. w sprawie szczegółowego trybu i warunków przeprowadzania czynności w przewodzie doktorskim, w postępowaniu habilitacyjnym oraz w postępowaniu o nadanie tytułu profesora (Dz. U. z 2018 r., poz. 261), zgodnie z którą recenzja rozprawy doktorskiej zawiera szczegółowo uzasadnioną ocenę, czy rozprawa ta spełnia warunki określone w art. 13 ustawy z dnia 14 marca 2003 r. o stopniach naukowych i tytule naukowym oraz o stopniach i tytule w zakresie sztuki (t.j. Dz. U. z 2017 r., poz. 1789). W myśl art.13 ust.1 tej ustawy rozprawa doktorska, przygotowywana pod opieką promotora albo pod opieką promotora i promotora pomocniczego, powinna stanowić oryginalne rozwiązanie problemu naukowego oraz wykazywać ogólną wiedzę teoretyczną kandydata w danej dyscyplinie naukowej, a także umiejętność samodzielnego prowadzenia pracy naukowej.

II. Ocena trafności sformułowania tematu i przedmiotu rozprawy.

Temat rozprawy doktorskiej „Niezależność Narodowego Banku Polskiego w perspektywie uczestnictwa w Unii Gospodarczej i Walutowej” jest sformułowany prawidłowo zarówno pod względem poprawności formalno-prawnej użytych w nim pojęć, jak i też pod względem poprawności logicznej. Jest również zgodny z przedmiotem pracy.

Przedmiot niniejszej dysertacji stanowi próba przedstawienia istoty, podstaw prawnych i wymiaru funkcjonalnego niezależności Narodowego Banku Polskiego, zważywszy na wymogi, jakie w tym zakresie stawia przed Polską perspektywa pełnego uczestnictwa w Unii Gospodarczej i Walutowej. Autor skupia się na badaniu ram prawnych funkcjonowania polskiego banku centralnego i ustrojowych podstaw jego niezależności. Należy na samym wstępie zaznaczyć, że przedmiot badań tak zarysowany jest wielkoaspektowy i złożony pod względem prawnym, a niekiedy w praktyce generują realne problemy.

Podjęcie przez Doktoranta tak ważkiego tematu jest pozytywnym przejawem koncentracji jego zainteresowań naukowych, nie tylko na problematyce interesującej z punktu widzenia zagadnień teoretyczno-prawnych, ale również na problematyce aktualnej z punktu widzenia ustrojowych podstaw funkcjonowania instytucji, kluczowej ze względów bezpieczeństwa finansowego państwa. We współczesnym, demokratycznym państwie, kwestia bezpieczeństwa finansowego, z którym ściśle wiążą się poruszane w dysertacji problemy, jest bardzo istotnym elementem realizacji przez władze publiczne postulatu zapewnienia

obywatelom oraz państwu szeroko rozumianego bezpieczeństwa prawnego, obejmującego różne jego aspekty. Z tego też względu niezwykle istotne jest podejmowanie badań naukowych, które swoim przedmiotem obejmują te zagadnienia i mogą przyczynić się do lepszego rozumienia roli poszczególnych państw, Unii Europejskiej i innych podmiotów publicznych w zapewnianiu i umacnianiu bezpieczeństwa obywateli. Tym bardziej, że w ostatnich latach nasila się proces zmian w obszarze przepisów prawnych dotyczący przede wszystkim współczesnej bankowości, która ma wymiar globalny i transgraniczny. Dynamiczny rozwój prawa bankowego i zmienność otoczenia wymusza stałe poszukiwanie nowych rozwiązań zaspokajających potrzeby usługobiorców oraz pozwalających osiągnąć przewagę konkurencyjną na rynku finansowym. Zazwyczaj niezależność jest analizowana w różnych aspektach wraz z omawianiem innych przymiotów i funkcji Narodowego Banku Polskiego. Autor uzasadniając dobór poruszanej problematyki podkreśla, że w innych opracowaniach często nie podejmuje się prób zdefiniowania, czym jest analizowana *niezależność Narodowego Banku Polskiego* i co o niej decyduje. Co więcej wedle przypuszczeń Autora, jest ona traktowana jako kolejna z funkcji NBP, z góry mu przypisana, co zawęża dyskusję nad problemem.

Zasadniczym celem niniejszego opracowania uczyniono próbę udzielania odpowiedzi na pytanie, czym jest niezależność Narodowego Banku Polskiego, co ją warunkuje i charakteryzuje, co stanowi dla niej zagrożenie oraz w czym się przejawia, a także, czy i jak można ją wzmocnić. Szczególną uwagę Autor przywiązuje do prawnego aspektu niezależności, co jest w pełni uzasadnione.

W omawianej dysertacji ujęto jej przedmiot w sposób kompleksowy, co wyróżnia ją pozytywnie na tle dotychczasowej literatury przedmiotu, która w większości przypadków ujmuje zbliżoną problematykę w sposób wycinkowy.

III. Ocena przyjętej tezy badawczej, sformułowania celu naukowego oraz postawionych problemów badawczych.

Autor rozprawy przyjął tezę podstawową zawierając ją w twierdzeniu, iż Narodowy Bank Polski ma przewidzianą prawem niezależność, a w poszczególnych aspektach funkcjonowania NBP jest ona różnie stopniowalna. Stopień niezależności, podobnie jak pozycja ustrojowa, może ulec modyfikacji, gdyż zasada niezależności NBP nie jest wyrażona wprost w przepisach prawa i nie posiada definicji legalnej.

Na tym polu rozważań powstaje pytanie, czy z faktu, że niezależność NBP nie wynika z przepisów prawa i nie jest prawnie zdefiniowana wypływa możliwość jej stopniowania, jak zakłada Autor. Relatywizowanie niezależności jest jej ograniczaniem i może prowadzić do negatywnych skutków, np. dla stabilności makroekonomicznej państwa. Owszem niezależność NBP nie ma charakteru absolutnego, ale możliwość jej gradacji należy upatrywać w kategoriach interesu publicznego w ramach konieczności współdziałania najwyższych organów państwa. Trwający globalny kryzys gospodarczy pokazuje właśnie nieco inne podchodzenie samych banków centralnych do standardów ich niezależności. Mianowicie szefowie banków centralnych wspólnie z szefami rządów stawiają czoła globalnej recesji. Co stanowi *signum temporis*.

Doktorant, uważa (st. 254 pracy) iż *niezależność NBP nie jest wyrażona wprost w Konstytucji, że nie ma bezwzględnego czy też absolutnego charakteru i że nawet na mocy regulacji traktatowych dopuszczalna jest – a zdaniem autora niniejszej pracy – konieczny jest nadzór nad NBP sprawowany przez demokratycznie wybrany organ. Z samego charakteru centralnego banku państwa wynika fakt, że działa on na rzecz państwa i w jego imieniu wykonuje władzę w obszarze polityki pieniężnej, tym samym podlega przewidzianej prawem na ustalonych przez prawo aktami najwyższego rzędu kontroli - na okoliczność, jak służy temu państwu. Przypomnieć należy również, że osoby powołane na Prezesa NBP czy członków RPP składają przed organem powołującym przysięgę, w której np. Prezes NBP zobowiązuje się do tego, że we wszystkich swoich działaniach dążyć będzie do rozwoju gospodarczego Ojczyzny i pomyślności obywateli i są zobowiązane dochować jej wierności.*

Mam nadzieję, że w dyskusji Autor rozwinie kwestię *kontroli NBP w zakresie służby państwu*. Wydaje się użycie takich nieostrych sformułowań nie jest właściwe dla prac prawniczych. Tym bardziej, że nie zostało szczegółowo rozwinięte. Stąd moje oczekiwanie, że w dyskusji ten ciekawy wątek zostanie pogłębiony.

Teza rozprawy jest skonstruowana właściwie w odniesieniu do przedmiotu i tematu rozprawy. Należy także przyznać, że tak sformułowana teza rozprawy świadczy o naukowej dojrzałości Autora i o wprawnym posługiwaniu się przez niego teoretyczno-prawną aparaturą pojęciową. Tezy pomocnicze dowodzą głębokiego spojrzenia na badane problemy i znajomości zagadnień poruszanych w dysertacji czyniąc ją jeszcze bardziej kompleksowym opracowaniem, a fakt nawiązywanej polemiki z Doktorantem przez recenzenta nie wpływa negatywnie na końcową ocenę dysertacji.

Zasadniczym celem pracy Autor czyni pogłębienie badań z zakresu niezależności banku centralnego bowiem nauka prawa jak i literatura ekonomiczna podejmuje ją w sposób niezbędny, ale w opinii Autora, nie można tego zagadnienia uznać jako opisanego kompleksowo w polskiej nauce prawa finansowego, zwłaszcza biorąc pod uwagę fakt szerokiego spektrum zjawisk i zagadnień, do jakich odnosi się NBP oraz ciągłej ewolucji przedmiotowej banku centralnego w Polsce. W tym właśnie Autor upatruje przyczyn braku kompleksowych publikacji odnoszących się do Narodowego Banku Polskiego.

Tak zatem Doktorant stawia przed sobą ambitny cel kompleksowego ujęcia wszelkich aspektów i płaszczyzn działania NBP. Chce odpowiedzieć na pytanie co niezależność NBP warunkuje i charakteryzuje, co stanowi dla niej zagrożenie i jak można ją wzmocnić. Inną kwestią jest na ile Doktorantowi udało się osiągnąć cel w zakresie udzielenia odpowiedzi na pytanie jak wzmocnić niezależność NBP.

W ten sposób nakreślony cel zdeterminował postawienie zasadniczego problemu badawczego ogniskującego się wokół istoty i zakresu niezależności NBP w perspektywie uczestnictwa w Unii Gospodarczej i Walutowej oraz regulacji odnoszących się do tego ważkiego zagadnienia, zarówno rangi europejskiej, jak i krajowej. Za wartościowe należy uznać kompleksowe ujęcie problematyki publicznoprawnych uwarunkowań działalności banku centralnego. Autor dochodzi do właściwych konstatacji, że regulacje unijne wpłynęły na prawodawstwo krajowe w zakresie niezależności NBP.

Autor podjął się dokonania kompleksowej analizy zagadnień szczegółowych związanych bezpośrednio i pośrednio z niezależnością banku centralnego, co oznacza skierowanie celu pracy również na dokonanie oceny jakości działalności prawodawczej i wykonawczej podmiotów będących w orbicie zainteresowań Autora, jak i też na próbę znalezienia przyczyn istniejących luk w systemie prawnym. Należy stwierdzić, że tak sformułowany cel naukowy rozprawy jest adekwatny do tematu i przedmiotu rozprawy, jak też może stanowić podstawę udowodnienia przyjętej przez Autora tezy. Autor prawidłowo zidentyfikował również problemy badawcze adekwatne do tezy i celu rozprawy, skupiając się na wieloaspektowym charakterze przedmiotu badań naukowych.

IV. Ocena przyjętych konwencji terminologicznych.

Warta podkreślenia jest dbałość Autora o wyjaśnianie przyjmowanego przez niego rozumienia konwencji terminologicznych używanych w rozprawie. Czyni to Autor zarówno we wstępie do rozprawy, jak i też skrupulatnie tego przestrzega w poszczególnych

rozdziałach, szczególnie w rozdziale II. Świadczy to nie tylko o zamiarze Autora logicznego uporządkowania wyводу naukowego, ale również ułatwia czytelnikowi weryfikację prawidłowości i konsekwencji prezentowanych przez Autora poglądów i formułowanych wniosków. Jedyne zastrzeżenie w tym zakresie budzi używanie przez Doktoranta sformułowania *problem niezależności NBP* (st. 274). Warto mieć na uwadze, że niezależność NBP jest immanentną cechą współczesnego banku centralnego, a nie problemem. Istotnie, owa niezależność w różnych aspektach jej funkcjonowania może rodzić praktyczne problemy w relacjach z innymi organami państwa, ale to jest zupełnie inne zagadnienie.

V. Ocena przyjętych metod badawczych.

Autor zastosował w rozprawie metody badawcze w odniesieniu do poszczególnych celów badawczych, określonych nurtów prowadzonych rozważań, analizowanej problematyki, a także dla udowodnienia postawionych tez badawczych. Jak sam Autor we wprowadzeniu wskazuje posłużył się metodą historyczno-prawną w celu przedstawienia genezy i ewolucji bankowości centralnej na Ziemiach Polski i w Polsce, zaś metodą dogmatyczno-prawną analizując teksty aktów prawnych właściwe i niezbędne dla omawianej problematyki. Metodą teoretyczno-prawną doktorant posłużył się zwłaszcza w celu ustalenia, jak są stanowione i stosowane w praktyce przepisy prawa dotyczące niezależności NBP.

VI. Ocena konstrukcji i układu rozprawy.

Konstrukcja rozprawy jest prawidłowa w odniesieniu do przedmiotu pracy i zakresu poruszanych w niej problemów. Sprawia wrażenie dobrze przemyślanej i opartej o założenie prowadzenia wyводу naukowego od zagadnień natury ogólnej do kwestii szczegółowych. Rozprawa ma pięć rozdziałów, co należy uznać za właściwe, gdyż obejmuje w sposób uporządkowany poszczególne zagadnienia merytoryczne. Szkoda, że poszczególne rozdziały nie zawierają uwag wprowadzających, co wzmocniłoby przejrzystość pracy. Struktura kolejnych rozdziałów nie budzi zasadniczych uwag. Natomiast wnioski zamieszczone na końcu rozdziałów są zbyt lakoniczne w stosunku do prezentowanych w nich treści. Rozprawa poprzedzona jest wprowadzeniem, które wskazuje istotę poruszanych w niej problemów oraz uwieńczona jest zakończeniem, gdzie zaprezentowane zostały najważniejsze poglądy Autora i sformułowane przez niego najistotniejsze wnioski.

VII. Uwagi ogólne dotyczące merytorycznej strony rozprawy oraz uwagi szczegółowe dotyczące treści rozprawy.

Autor w rozdziale pierwszym rozpoczął swe rozważania od rozwoju instytucji banku centralnego na ziemiach polskich i w Polsce od czasów zaborów, poprzez okres dwudziestolecia międzywojennego, okres wojny i okupacji, lata powojenne i okres Polskiej Rzeczypospolitej Ludowej do czasu przemian ustrojowych roku 1989. Doktorant skupia się w tej części pracy na genezie bankowości w ogóle i przyczynach powstania banków centralnych. Analizuje przesłanki niezależności banku centralnego oraz sposób powoływania i odwoływania władz banku, zadania i kompetencje, a także relacje władz banku z innymi władzami, czy wreszcie formę organizacyjno-prawną.

Jeśli zastawimy punkt 8 pt. Organizacja i funkcjonowanie Narodowego Banku Polskiego zawarty w rozdziale I z treścią rozdziału V pt. Organizacja i działalność bieżąca NBP to zauważymy pewien niedosyt. Mianowicie Autor omawiając kształtowanie się współczesnego prawa bankowego po 1989 roku kończy swe rozważania na 1992, kiedy to w drodze nowelizacji ustawy o NBP wprowadzono kadencyjność oraz określono w jakich okolicznościach można odwołać Prezesa NBP przed upływem kadencji. Natomiast we wspomnianym rozdziale V przystępuje do wnikliwej analizy ustroju NBP pomijając cały proces dochodzenia, a następnie uchwalania obecnie obowiązującej ustawy z 29 sierpnia 1997 roku o NBP. Stan ten uważam za istotny brak recenzowanej pracy, tym bardziej, że w rozdziale I Autor szczegółowo odnosił się do tworzenia poprzednio obowiązujących regulacji prawnych dotyczących NBP.

W rozdziale tym mogłyby znaleźć się odniesienia do teoretyczno-prawnych zagadnień związanych z pojęciem i procesem tworzenia prawa oraz stosowania prawa, które wzbogaciłyby zaprezentowany w rozdziale nurt rozważań o kształtowaniu się bankowości centralnej w Polsce. Tworzenie prawa jest procesem powstawania prawa rozumianym jako proces odpowiednio zorganizowany, dokonujący się w pewnych zinstytucjonalizowanych formach, które współcześnie wyznaczane są w znacznym stopniu przez obowiązujące normy prawne. Tworzenie prawa dokonywać się może w różnych formach. Do form tworzenia prawa zalicza się: stanowienie i umowę (pisane źródła prawa) oraz kształtowanie się prawa zwyczajowego i precedens prawotwórczy (niepisane źródła prawa). W tym kontekście stanowienie prawa jest czynnością konwencjonalną kompetentnych organów państwa, poprzez którą dany organ wymaga, aby normy generalne i abstrakcyjne o ukształtowanej przez niego treści były realizowane. Rozważania takie mogłyby stanowić wstęp teoretyczno-

prawny do nakreślenia roli poszczególnych podmiotów prawa w kreowaniu i wzmacnianiu prawnych podstaw bezpieczeństwa finansowego państwa.

W rozdziale II doktorant zajmuje się samym pojęciem niezależności w ujęciu leksykalnym. W tym celu przeanalizował, jak definiują pojęcie *niezależność* słowniki języka polskiego. Szczególnie istotna w tej części pracy jest próba wykazania różnicy między pojęciem niezależności a autonomii. Pojęcia te, często używane zamiennie, nie są synonimami, mają różne zakresy, więc niepoprawnym jest używanie ich zamiennie zwłaszcza w opracowaniach z obszaru nauk prawnych, w których posługiwanie się językiem prawniczym wymaga świadomego używania pojęć ze względu na ich znaczenie i precyzję wypowiedzi. Ustalenia zawarte w tej części mają za zadanie ustalenie siatki pojęciowej stosowanej w dalszej części wywodu, określając obszar dalszych badań. Szczególnie ważne w rozdziale II są analizy dotyczące determinant niezależności NBP, bowiem jak Autor trafnie zauważa katalog elementów wpływających na niezależności i warunkujących niezależność banku centralnego w ogóle, jak i jej poszczególne aspekty, oparty jest co do zasady o formalne przesłanki, które winny być zagwarantowane normą prawną odpowiedniej rangi. Jednakże faktyczna niezależność jest również wynikiem obyczaju politycznego i wysokiego poziomu kultury prawnej. Także utrwaloną formę obyczaju w tym zakresie można uznać za gwarancję niezależności o charakterze powszechnym, odporną w znacznym stopniu na poczynania każdorazowej większości parlamentarnej. Zarysowany przez Autora model fundamentów niezależności NBP jest bardzo dojrzały i powinien stanowić niewzruszalny kanon w przyszłości.

W rozdziale trzecim poddano analizie wzajemne relacje między obszarem szeroko rozumianej polityki gospodarczej a polityką pieniężną stanowiącą wyłączną domenę NBP. W rozdziale tym Autor najszerszej prezentuje prawne uwarunkowania niezależności we wszystkich obszarach działania NBP i dlatego rozważania w nim zawarte należy uznać za wyjątkowo cenne z punktu widzenia przedmiotu pracy. Autor wykazuje przesłanki pozwalające uznać politykę pieniężną NBP za autonomiczną, czy też niezależną od polityki gospodarczej realizowanej przez rząd oraz prezentuje poszczególne stanowiska doktryny w tej materii. Swą analizą doktorant obejmuje także zagadnienie, jakie przed NBP stawia Konstytucja RP, tj. dbanie o wartość pieniądza, oraz zadanie, jakie NBP wyznacza ustawodawca, mianowicie utrzymanie stabilnego poziomu cen. Zasadniczym motywem rozważań jest też chęć odpowiedzi na fundamentalne pytanie, dlaczego niezależność NBP nie została wyrażona w Konstytucji *expressis verbis*. Wskazano również, jak wyglądają relacje

między celem przewidzianym dla banku centralnego w prawie krajowych, a celem jaki dla niego wskazuje TFUE. Zbadano również kwestię niezależności NBP w doborze celu, a także wskazano na klasyfikację celu banku centralnego, przypisując jej poszczególne instrumenty. Należy podzielić punkt widzenia Doktoranta, że zarówno Konstytucja i ustawa o NBP gwarantują bankowi centralnemu wyłączności w obszarze emisji pieniądza oraz ustalania i realizowania polityki pieniężnej. Akty te nie wskazują innych podmiotów właściwych w tym obszarze, a na gruncie Konstytucji nie wskazują jakichkolwiek mechanizmów instytucjonalizujących, działania czy kontakty między NBP, a pozostałymi organami państwa. Dobrze doktorant odczytuje intencje ustrojodawcy i ustawodawcy zestawiając ze sobą, za Konstytucją RP stwierdzenie *dbania o wartość pieniądza* oraz za ustawą o NBP sformułowanie *utrzymanie stabilnego poziomu cen* mówiąc, że się wzajemnie uzupełniają. Autor zauważa jednocześnie, że akty te nie wyznaczają takiego celu innym organom państwa.

Rozdział IV poświęcony został niezależności w doborze instrumentów polityki pieniężnej. W oparciu o akty prawne i literaturę przedmiotu szeroko opisano instrumenty rynkowe, zwłaszcza rezerwy obowiązkowe, operacje otwartego rynku, transakcje kredytowo-depozytowe oraz stopy procentowe jako przykład na ograniczenie całkowitej swobody działania NBP w obszarze polityki pieniężnej, gdyż bank korzysta z katalogu instrumentów przewidzianych przez ustawodawcę, a w przypadku np. rezerwy obowiązkowej ustawodawca określa też jej górny pułap. W przypadku natomiast tak istotnego instrumentu, jak stopy procentowe, Rada Polityki Pieniężnej dysponuje swobodą nie tylko w określaniu poziomu poszczególnych stóp procentowych, ale także w określaniu rodzaju stóp, z jakich korzysta w danym czasie, realizując politykę pieniężną. W konkluzjach Autor starał się wykazać, iż rodzaje instrumentów, które przewidział ustawodawca, co do zasady, mają różny charakter i różne możliwości oddziaływania. Wskazując dalej, że w kompetencji NBP leży to, jakim instrumentami i w jakim stopniu będzie się posługiwał. Rozważania w tej części pracy Autor wieńczy licznymi wnioskami, a szczególnie zgodzić należy się z tym, że ustawodawca nie wskazał innych podmiotów, które mogłyby realizować cel polityki pieniężnej, ani też nie określił dla nich instrumentów do jego realizacji. Tym samym są to instrumenty wyłącznie przypisane władzy monetarnej, jaką jest NBP. Ustawodawca określił katalog instrumentów polityki pieniężnej, a to gwarantuje NBP monopol na ich wykorzystanie i swobodę w doborze tych instrumentów oraz skali z jaką będą wykorzystywane.

W ostatnim V rozdziale pracy Autor przedstawił różne aspekty funkcjonowania NBP, począwszy do formy organizacyjno-prawnej. Zaprezentował stanowiska głoszone w nauce

prawa, następnie opisano zasadnicze funkcje NBP. Odniesiono się również do dyskutowanej w doktrynie kompetencji prawodawczej NBP i gospodarki finansowej NBP. Zbadano sposób powoływania i odwoływania organów banku, w tym gwarancje nienaruszalności funkcji oraz ich wynagrodzenie. W sposób ciekawy omówiono doniosłe zagadnienie uprawnień kontrolnych podmiotów zewnętrznych wobec NBP, w tym uprawnienia sejmowej komisji śledczej, czy Najwyższej Izby Kontroli. Przedstawiono również kompetencję NBP z obszaru nadzoru nad rynkiem finansowym. Prezentowane w tym rozdziale zapatrywania Autora są często ciekawe, ale nie zawsze można się z nimi zgodzić. Dla przykładu, trudno się zgodzić ze stwierdzeniem (st. 272), że *Prezes NBP, Rada Polityki Pieniężnej i Zarząd NBP są organami państwa*. Organy te są organami NBP, a prezes i rada polityki pieniężnej są organami konstytucyjnymi.

VIII. Ocena źródeł wykorzystanych przez autora rozprawy.

Autor wykorzystał znaczącą ilość źródeł literatury krajowej i w wystarczającym stopniu posiłkował się literaturą obcojęzyczną. Podkreślenia wymaga bardzo staranny dobór źródeł literatury z dziedziny teoretyczno-prawnych zagadnień prawa finansowego.

IX. Ocena prawidłowości wykorzystania w rozprawie źródeł prawa i dorobku orzecznictwa.

Źródła prawa zostały wykorzystane w rozprawie w sposób prawidłowy. Nie dostrzeżono błędów lub braków w tym zakresie. Wykaz aktów prawnych sporządzony jest prawidłowo. Orzecznictwo przywołane zostało w wystarczającym zakresie, ale sam wykaz nie jest sporządzony zgodnie ze sztuką.

X. Uwagi dotyczące formalno-technicznej i edytorskiej strony rozprawy.

Formalno-techniczne i edytorskie elementy rozprawy takie, jak: edycja przypisów, wykaz aktów normatywnych, wykaz orzecznictwa, wykaz skrótów oraz bibliografia, wykonane zostały przez Autora starannie i zgodnie z powszechnie przyjętymi w tym względzie regułami odnoszącymi się do prac z zakresu nauk prawnych z wyjątkiem wykazu orzecznictwa. Dostrzeżone drobne uchybienia w tym zakresie nie zmieniają pozytywnej oceny formalnej strony pracy.

XI. Ocena końcowa rozprawy.

Rozprawa doktorska przedstawiona przez Pana mgra Bogumiła Ciborskiego stanowi w dojrzałe dzieło naukowe. Autor rozprawy zaprezentował rzetelne, a miejscami wręcz bardzo skrupulatne podejście naukowe. Autor wybrał interesujący przedmiot badań naukowych, formułując adekwatne do niego tezy i cele naukowe. Należy stwierdzić, że pod względem merytorycznym Autor zrealizował w pełni postawiony rozprawie cel naukowy. Niewątpliwą wartością rozprawy jest to, że w kompleksowy sposób ujmuje ona zagadnienia związane z niezależnością NBP. Zasygnalizowane w recenzji uwagi krytyczne nie ujmują samej rozprawy i jej Autorowi podstawy do wydania przez autora recenzji wysokiej oceny merytorycznej i formalnej, a powinny być przyczynkiem do dalszego doskonalenia warsztatu naukowego zaprezentowanego przez Autora rozprawy.

XII. Wniosek.

Mając na uwadze przedstawioną recenzję stwierdzam, że rozprawa doktorska przedstawiona przez Pana mgra Bogumiła Ciborskiego spełnia warunki określone w art. 13 ustawy z dnia 14 marca 2003 r. o stopniach naukowych i tytule naukowym oraz o stopniach i tytule w zakresie sztuki (t.j. Dz. U. z 2017 r., poz. 1789) i stanowi oryginalne rozwiązanie problemu naukowego oraz wykazuje ogólną wiedzę teoretyczną doktoranta w zakresie prawa, a także umiejętność samodzielnego prowadzenia pracy naukowej. Tym samym może stanowić podstawę do nadania Panu mgr. Bogumiłowi Ciborskiemu stopnia naukowego doktora nauk prawnych.

